

Lieneke Dijkzeul
Wat overblijft

2013
Uitgeverij XL
Leidschendam

Hoofdstuk 1

In zijn roerloosheid leek hij gekrompen, of misschien was het de houding die maakte dat zijn schouders minder breed schenen, zijn benen korter en zelfs zijn handen kleiner. Hij lag op zijn rug, zijn hoofd ongemakkelijk tegen een aanrechtkastje. Kin op de borst, de rechterhand op zijn maag, de linkerarm netjes naast zijn zij. De benen in de krijtstreepbroek leken ontspannen gestrekt, het licht van de plafondlamp maakte een fijn waas van stof zichtbaar op de glimmende bruine schoenen. Op het lichtblauwe overhemd zat een enorme, helderrode vlek. Hoewel misschien niet eens zo groot, als je bedacht dat onder de vlek de oorzaak van zijn dood schuilging.

Zelf had ze zich ook al minutenlang niet verroerd, alsof hij – in een merkwaardig soort verbondenheid – zijn stilte op haar had overgedragen. Het verschil was dat haar borstkas op en neer ging, terwijl de zijne niet bewoog. Een tweede verschil was dat haar hersens begonnen te werken, haar vertelden dat ze de stilte moest doorbreken. Haar ademhaling had daarbij geholpen; grote teugen zuurstof die ze nu weer kon binnenhalen. Die ademhaling was het enige geluid in de kleine keuken, in het hele huis, waarin de dingen leken te wachten op wat er komen zou.

Ook van buiten kwam geen gerucht. De wind die

's middags nog het dode blad van bomen en struiken ritselend voor zich uit had gejaagd, was gaan liggen. Hij had de spanten doen kraken en de dakpannen rammelen, en zo het huis tot leven gebracht. Nu stond het zwijgend en vijandig om haar heen.

Er was niemand die haar kon helpen bij wat er moest gebeuren. Het was zoveel dat ze nauwelijks wist waar te beginnen.

De koelkast sloeg aan. Een diepe brom, overgaand in een regelmatig gezoem. De koelkast functioneerde, net zoals zij dat zou moeten doen. Begin, vertelde haar geest haar. Begin met het belangrijkste, dan volgt de rest vanzelf.

Hij moest weg. Dat had ze direct geweten. En omdat hij weg moest, zou ze hem moeten aanraken.

Ze bukte zich, aarzelde nog, greep toen met beide handen zijn rechterpols. Nooit eerder had ze een dode aangeraakt. Zelfs niet haar grootmoeder, terwijl dat kleine, verschrompelde lichaam haar toch zo dierbaar was geweest. Maar zijn huid voelde warm, het polsgewricht sterk en stevig. Wat had ze dan gedacht? Hij was tien minuten dood. Of twintig. Of dertig. Ze wist het niet. De tijd vloog als er afleiding genoeg was.

De hysterie brak bijna door de dunne laag zelfbeheersing, en ze beet haar kiezen op elkaar. Blijf kalm, doe wat je moet doen.

Ze trok.

Alleen al het gewicht van zijn arm was verrassend, een waarschuwing voor wat nog zou volgen. Ze zette zich schrap en trok harder. Hij verschoof net voldoende om zijn hoofd met een doffe smak op de tegelvloer te laten vallen, en onmiddellijk liet ze los. Zijn arm viel neer, zijn trouwring tikte op de tegels.

O god, ze kon dit niet. Ze sloeg haar armen om zich heen alsof die haar konden troosten, en was niet in staat haar blik los te maken van zijn gezicht. Door de klap was zijn linkeroog halfdicht gezakt, wat zijn blik iets loerends gaf. Hij bekeek haar met achterdocht. En gelijk had hij. Ze maakte een geluid dat het midden hield tussen een snik en een lach, bukte weer, greep opnieuw de rechterpols.

Na wat een lange tijd leek had ze hem zodanig gedraaid dat zijn hoofd in de richting van de buitendeur lag. Nu kon ze over hem heen gaan staan, een voet links, een voet rechts van hem, zodat ze beide polsen zou kunnen pakken. Hijgend schatte ze de afstand tussen hoofd en deur. Minstens drie meter.

Het zou haar niet lukken. Hij was meer dan een meter tachtig lang, woog zo'n vijfenzeventig kilo. Dood gewicht. Het was onmogelijk hem naar buiten te slepen, zelfs over deze gladde tegelvloer, maar ook al zou ze daarin slagen, dan wachtte buiten het klinkerpad. Kleine, zanderige steentjes tot waar zijn auto stond.

Ze ging zitten op de kruk voor het aanrecht. Een krijtstreepbeen lag in de weg, en in plotselinge woede trapte ze ertegen. Het been verschoof, en heel even kwam de gedachte op dat... Maar ze kon hem toch moeilijk naar buiten trappen. Eruit schoppen. Ze steunde haar armen op het koude graniet en legde haar hoofd erop, rook haar bezwete oksels, voelde de trui aan haar rug plakken.

Nadenken. Nadenken. Mensen transporteerden zware dingen. Koelkasten. Wasmachines. Drogers. Dat deden ze met een steekkarretje. Ze had geen steekkarretje. Wat ze wél had was een bok. De bok stond in de garage naast het huis. Ze herhaalde het stilzwijgend, omdat ze de opluchting wilde vasthouden, zichzelf ervan wilde overtuigen dat er voor elk probleem een oplossing bestond. De bok had vier wielen en was ongeveer een meter lang – een echte kar, en veel beter dan een steekkarretje. Maar ze zou meer dan tachtig centimeter overhouden.

Het was een hopeloze onderneming, want zelfs als ze in staat zou zijn hem op de bok te leggen en naar de auto te rijden, wat dan? Ze zou hem niet ín de auto kunnen tillen, laat staan hem met auto en al in de rivier laten verdwijnen. Maar hij moest naar buiten, al was haar niet meer duidelijk waarom. Concentreer je! Het had ermee te maken dat er geen sporen mochten achterblijven, noch in noch bij het huisje. Het moest

eruitzien alsof het al langere tijd niet was gebruikt. Geen sporen.

Als hij eenmaal buiten was, zou ze het in elk geval binnen in orde kunnen maken. Aan alles zou ze denken, en het zou niets zijn vergeleken met wat haar nu te wachten stond.

Ze gleed van de kruk en liep om het lichaam heen zonder ernaar te kijken, al zag ze in de periferie van haar blikveld dat het colbert omhoog was geschoven als gevolg van het verslepen, en dat de rode vlek op het overhemd niet meer groter was geworden. Doden bloeden niet.

Hij maakte een slordige indruk nu; zijn das scheef, te veel overhemdmanchet zichtbaar van onder de mouwen van het jasje. Een man in de kroeg, het gezicht rood aangelopen na te snelle borrels. ‘Doe mij er nog een!’ Hoewel zijn gezicht niet langer rood was, maar vervaald naar een kleur die ze niet zou kunnen benoemen.

Ze deed de buitendeur open, stapte het donker in, hui-verend in de koude avondlucht, ging rechtsaf naar de zijkant van het huis. Met het licht van de buitenlamp in haar rug liep ze om haar auto heen, maakte de garagedeur open en tuurde naar binnen. Geen licht maken hier; de garage was zichtbaar vanaf de weg.

De bok stond rechtop tegen een zijwand. Ertegenaan leunde de grasmaaier. Niet vergeten de bok terug te

zetten. Niet vergeten de grasmaaier terug te zetten. Moesten de wielen van de bok worden schoongeveegd? Vast niet. Waarom wist ze zulke dingen niet? Omdat ze nooit eerder op deze manier had hoeven denken. God, wat was er veel om te onthouden. Maar ze had een begin gemaakt, en tot zover had ze het goed gedaan. Er was geen andere manier. En er was geen weg terug.

Ze verplaatste de maaier, greep de bok, trok hem naar buiten en liet hem vallen op zijn vier wielen. Toen zag ze de handgreep aan een van de korte zijden, ze pakte hem, reed de kar op twee wielen over het pad tot voor de keukendeur, zette hem neer en wilde naar binnen gaan. Herinnerde zich dat ze hém niet naar buiten kon brengen.

Denk na. De kar moest naar hem, niet omgekeerd. Mohammed en de berg.

Ze sjoerde de bok over de drempel en sloot de deur. In het heldere licht leek het een uitermate primitief transportmiddel. Vlekken en krassen van onbekende herkomst op het dof geworden metalen draagvlak, spinrag aan de wielen. Een vergeten voorwerp.

Opnieuw pakte ze de polsen. Het was minder erg dan de eerste keer, omdat de huid minder levend voelde. Kouder. Al moest dat verbeelding zijn. Of misschien kwam het omdat hij op de kille vloer lag. Nu niet meer denken. Straks pas, als het weer nodig was. Brein aan,

brein uit. Nu moest ze hem beschouwen als een *ding*. Een ding dat in de weg lag.

Het was onbegonnen werk. Het duurde kostbare minuten voor ze bereid was dat toe te geven. Onbegonnen werk, terwijl haar spijkerbroek inmiddels aan haar dijen kleefde, de bandjes van haar bh in haar schouders striemden onder de bezwete trui. Hij was te groot. Groot en lomp en onhandig zwaar. Een amorfe massa. Hoe konden mensen dit werk doen? Worstelen met een dode. Afleggen – de verzamelnaam voor een serie afschuwelijke handelingen. Zij kon het niet. Ze wilde het niet. Tranen kwamen op, haar neus liep vol, en ze hurkte, met haar rug tegen een aanrechtkastje, veegde haar neus af aan haar mouw, staarde naar de glanzende tegels.

Er was geen alternatief. Het was de vermoeidheid die maakte dat ze wilde opgeven. De bok was te klein voor een lichaam, maar groot genoeg voor een romp. Misschien was ze verkeerd begonnen, zou het gemakkelijker zijn om zijn benen op te tillen in plaats van de schouders. Bovendien moest ze voorkomen dat de bok weggleed.

Ze stond op en duwde de kar tussen hem en de muur. Er was precies genoeg ruimte. Waarom had ze daar niet eerder aan gedacht? Omdat de paniek nog schuilde in een uithoek van haar geest, naast de doodsangst.

Omdat haar keel nog altijd pijnlijk was en ze moeite had met slikken.

Ruw pakte ze zijn enkels, sjarde zijn benen omhoog, gebruikte haar knie om ze de goede kant op te buigen. Een ding, een ding.

Zijn benen landden met een klap op het draagvlak, en de woede bracht haar nieuw inzicht. Ze liep om naar de smalle zijde, tilde de benen opnieuw op, klauwde haar nagels in de beschaafde donkergrijze sokken.

Trok. Trok. *Trok.*

Het was niets minder dan een wonder. Hoewel de bok meegleed, zorgde het gladde metalen draagvlak ervoor dat de benen centimeter voor centimeter werden gevolgd door de billen. Ten slotte kon ze niet verder, stond met haar rug tegen de muur. Moest de benen bijna verticaal tillen, de rand van de bok pijnlijk snijdend in haar enkels. Maar de romp volgde. Volgde terwijl de gebogen knieën zich ter hoogte van haar oren bevonden en ze verbeterden sjarde aan de broek, haar handen veel te klein om de dijen te omvatten. Ze liet de broek los en worstelde zich tussen de benen vandaan.

Hij lag nu tot zijn middel op het draagvlak, de knieën steunend tegen de muur, de rechterarm geklemd tussen dwarsmuur en bok, de linker op de vloer, haaks op het lichaam. Ze keek naar hem, wachtend tot haar